

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 387/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Ilava, zastúpeného ŠÁŠIK & Partners s. r. o., advokátska kancelária, Sokolská 18, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jaroslav Šášik, proti postupu Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 1/2022 a postupu Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 48/2023 a jeho uzneseníu z 22. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 1/2022 v súvislosti s rozhodovaním o jeho väzbe (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 48/2023 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením z 22. marca 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Navrhuje uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že námestník okresného prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza (ďalej len „okresná prokuratúra“) podal na sťažovateľa 13. januára 2022 obžalobu č. 2 Pv 269/21/3307-69 pre zločin ublíženie na zdraví v štádiu pokusu podľa § 155 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 14 ods. 1 Trestného zákona a s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona v súbehu s prečinom nebezpečné vyhrážanie podľa § 360 ods. 1

a 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona. Konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 2 T 1/2022.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 2 T 1/2022 z 22. apríla 2022 bola podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Podľa § 82 ods. 4 Trestného poriadku bolo rozhodnuté, že väzba sa nenahrádza kontrolou technickými prostriedkami a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 57/2022 z 25. mája 2022 bolo zrušené rozhodnutie okresného súdu z 22. apríla 2022 v celom rozsahu a sťažovateľ bol ihneď prepustený z väzby na slobodu a podľa § 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku mu bola väzba z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Odvolací súd mu zároveň uložil viaceré povinnosti a obmedzenia spočívajúce v zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok, v povinnosti pravidelne a v určenom čase najmenej dvakrát mesačne dostavovať sa k probačnému a mediačnému úradníkovi, v zákaze kontaktu s poškodenou akoukoľvek formou, v zákaze priblíženia sa k nej na vzdialenosť menšiu ako 100 metrov s výnimkou nevyhnutnej účasti na úkonoch pred orgánmi štátnej správy, polície, prokuratúry či súdov, tiež v zákaze zdržiavania sa a priblíženia sa k jej obydliu. Rovnako mu bol uložený zákaz vycestovania do zahraničia a zákaz vzdaľovať sa z miesta svojho pobytu z dotknutej adresy okrem vymedzených podmienok určených probačným a mediačným úradníkom, ktorého súhlas na to je potrebný vopred. Bolo rozhodnuté aj o nariadení použitia technických prostriedkov v zmysle zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 2 T 1/2022 zo 14. októbra 2022 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 23 Tos 108/2022-709 z 10. novembra 2022 bol sťažovateľ opätovne vzatý do väzby podľa § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku z dôvodov podľa § 71 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku, t. j. z dôvodu jeho opakovaného porušenia stanovených povinností a obmedzení (podľa bodu 3 tohto uznesenia), ktoré bolo podrobne popísané v uvedenom rozhodnutí. Súd tiež konštatoval, že správanie sťažovateľa v niekoľkých ďalších prípadoch hraničilo minimálne s priestupkovým konaním. Väzba začala plynúť 14. októbra 2022 o 9.40 h.

5. O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zo 6. februára 2023 rozhodol okresný súd uznesením č. k. 2 T 1/2022-775 z 24. februára 2023 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu z 24. februára 2023“) tak, že jeho žiadosť doplnenú 17. februára 2023 a 24. februára 2023 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

6. Proti uzneseniu okresného súdu z 24. februára 2023 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3 Tos 48/2023 z 22. marca 2023 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutým postupom všeobecných súdov a uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje v dvoch argumentačných okruhoch. Jedným z nich namieta zaujatosť vo veci konajúceho sudcu okresného súdu, pričom uvádza:

- a) samosudca okresného súdu rozhodujúci v jeho väzobnej trestnej veci pri rozhodovaní o väzbe porušil zásadu prezumpcie neviny, keď prejedlikoval jeho odsúdenie zo spáchania skutku, vyjadrením, že poškodená ho vo výpovediach z obdobia po vznesení obvinenia (14. augusta 2021 a 4. novembra 2021) usvedčuje zo spáchania skutku, ktorý je uvedený v obžalobe (s. 17 uznesenia okresného súdu, pozn.). Predmetné prejedlikovanie viny označuje v sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu za zaujaté konanie sudcu. Zároveň dôvodí, že porušenie zásady prezumpcie neviny je dôvodom na vylúčenie sudcu z konania a rozhodovania jeho trestnej veci;
- b) samosudca v priebehu konania sťažoval a bránil rozhodovaniu o svojom vylúčení, keďže o viacerých ním podaných námietkach zaujatosti nekonal v súlade s § 31 ods. 1 Trestného poriadku. V nadväznosti na uvedené nemohlo prebehnúť námietkové konanie, ktorého ústavnosť by mohol posúdiť ústavný súd;
- c) o celkovo štvrtej námietke zaujatosti samosudcu konajúceho v jeho trestnej veci už samosudca rozhodol, avšak tak, že z konania nie je vylúčený. V prípade, ak odvolací súd na základe sťažovateľom podanej sťažnosti samosudcu z konania nevytlúči, sťažovateľ avizuje podanie ústavnej sťažnosti pre posúdenie takého prípadného rozhodnutia;
- d) odvolací súd už v predchádzajúcom období (v rámci väzobného rozhodovania) nereagoval na sťažovateľove námietky o zaujatosti samosudcu v jeho trestnej veci a s touto námietkou sa nevysporiadal ani v uznesení, ktorým rozhodol o jeho ponechaní vo väzbe.

8. V rámci druhého argumentačného okruhu sťažovateľ smeruje námietky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktoré považuje za arbitrárne z nasledujúcich dôvodov:

- a) vyjadruje pochybnosti o zákonnosti preskúmania uznesenia okresného súdu zo strany krajského súdu z dôvodu, že tento na strane 8 odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že došlo k jeho neprávoplatnému odsúdeniu, k čomu však nedošlo;
- b) odvolací súd nereagoval na námietky o porušovaní jeho základného práva na zákonného sudcu podané z dôvodu, že konajúci sudca [REDAKOVANÉ] nie je nestranným a nezákonným sudcom. Tvrdí, že o jeho námietkach nebolo rozhodnuté zákonným spôsobom;
- c) dôvodnosť väzobného trestného stíhania nebola krajským súdom v napadnutom uznesení posúdená v zmysle požiadaviek podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru;
- d) krajský súd nereagoval na výhradu, že v každom doterajšom (do podania ústavnej sťažnosti) väzobnom rozhodnutí došlo k porušeniu zásady stíhania zo zákonných dôvodov;
- e) krajský súd nedostatočne odôvodnil napadnuté uznesenie v časti, v ktorej konštatoval porušenie prezumpcie neviny okresným súdom bez akýchkoľvek konzekvencií.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom

okresného súdu v súvislosti so zamietnutím žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj napadnutým uznesením krajského súdu a konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu v súvislosti so zamietnutím sťažnosti podanej proti uzneseniu o jeho neprepustení z väzby na slobodu.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým postupom okresného súdu:

10. Vo vzťahu k napadnutému postupu okresného súdu, ktorý sťažovateľ namieta v súvislosti s rozhodovaním o jeho väzbe (nenamieta rýchlosť rozhodovania, pozn.), ústavný súd uvádza, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

11. Sťažovateľ teda mal možnosť podať proti napadnutému postupu okresného súdu týkajúcemu sa rozhodovania o väzbe sťažnosť krajskému súdu. Takúto sťažnosť aj podal a bolo o nej rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

12. Sťažovateľ argumentuje nedostatočným vysporiadaním sa napadnutého uznesenia krajského súdu s jeho sťažnostnými námietkami týkajúcimi sa a) zaujatosti vo veci konajúceho sudcu okresného súdu, b) porušenia zásady stíhania len zo zákonných dôvodov, c) porušenia prezumpcie neviny okresným súdom a d) potreby preskúmania jeho väzobného trestného stíhania v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru. Zároveň namieta vyjadrenie krajského súdu o tom, že vo veci už došlo k jeho neprávoplatnému odsúdeniu.

13. Ešte pred samotným posúdením argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné pripomenúť, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je postavený mimo sústavu všeobecných súdov a nie je ho možné považovať za ďalšiu opravnú inštanciu v systéme všeobecného súdnictva. Ústavný súd nie je spravidla oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m.

I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu prednesených námietok sťažovateľa v rozsahu a z dôvodov, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti, zamerajúc pritom svoju pozornosť na ústavnoprávne aspekty namietaných vád napadnutého uznesenia krajského súdu (časť II tohto uznesenia, pozn.).

III.2.1. K tvrdeniu o zaujatosti vo veci konajúceho sudcu:

14. V prvom rade je potrebné uviesť, že v namietanej veci ide o konanie o väzbe po podaní obžaloby, a preto sa tu prelína režim hlavného pojednávania a konania o väzbe. Sťažovateľ v rámci ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu uvádza, že odvolací súd mu neposkytol adekvátne odpovede na otázku týkajúcu sa zaujatosti vo veci konajúceho sudcu. V konkrétnosti dôvodil, že konanie sudcu okresného súdu ho podnietilo opakovane podávať námietky zaujatosti, o ktorých okresný súd riadne nerozhodol. Poukazuje aj na iné podania, ktoré v tejto súvislosti inicioval, a teda trestné oznámenie, podnet Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky s argumentáciou, že tieto mal krajský súd k dispozícii, ale napriek tomu „*sa s nimi nijako nevyrovnal*“.

15. Ústavný súd uvádza, že v záujme ochrany osobnej slobody je žiaduce výstižne a štruktúrne formulovať argumentáciu v ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na význam osobnej slobody ústavný súd vždy citlivo a dôkladne preskúmava ústavné sťažnosti týkajúce sa osobnej slobody bez ohľadu na to, či sťažovateľ podáva vo svojej veci množstvo sťažností/podaní, tak ako je tomu v tomto prípade. Sťažovateľ v podstate cez konanie o väzbe polemizuje nielen s väzbou, ale najmä s priebehom pojednávania o veci samej. Nestrannosť je komponentom osobnej slobody tak v konaní o vine a treste, ale aj v konaní o väzbe (m. m. II. ÚS 428/2020, I. ÚS 279/2021).

16. Keďže sťažovateľ poukazuje na opakovane podávané námietky zaujatosti, pričom nie je zrejmé, o akú konkrétnu námietku ide, ústavný súd sa oboznámil s podaniami vyplývajúcimi z dotknutého súdneho spisu (sp. zn. 2 T 1/2022), z ktorých vyplýva, že po vydaní uznesenia okresného súdu z 24. februára 2023 sťažovateľ doručil 20. marca 2023 krajskému súdu námietku zaujatosti vznesenú proti sudcovi okresného súdu. Krajský súd listom z 23. marca 2023 oznámil prvostupňovému súdu, že mu po rozhodnutí o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa (napadnuté uznesenie krajského súdu) podanej proti uzneseniu okresného súdu z 24. februára 2023 vracia dotknutý súdny spis vedený pod sp. zn. 2 T 1/2022 s tým, že okresný súd upozorňuje na podanú námietku zaujatosti proti vo veci konajúcejmu sudcovi (č. l. 811). Okresný súd vybavil predmetnú námietku podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku z dôvodu, že sa v nej namieta jednak procesný postup súdu, ale z časti z dôvodu, že nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku.

17. V ústavnej sťažnosti sa sťažovateľ v návrhu na rozhodnutie domáha vyslovenia namietaných práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.) rozhodnutiami týkajúcimi sa jeho neprepustenia z väzby na slobodu, v nadväznosti na čo sa ústavný súd sústredil na posúdenie relevancie námietok sťažovateľa týkajúcich sa rozhodovania o jeho väzbe.

18. Na tento účel sa ústavný súd oboznámil so znením uznesenia okresného súdu z 24. februára 2023, ako aj napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie (resp. sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (m. m. IV. ÚS 160/2011). Okresný súd

v rozsahu namietanej zaujatosti vo veci konajúceho súdu či osoby zákonného sudcu konštatoval, že zo strany sťažovateľa nejde o žiadne nové námietky, ktorými by po podaní obžaloby už neargumentoval. Akcentoval, že tieto boli opakovane namietané už v predchádzajúcich podaniach a boli predmetom rozhodovania a posudzovania aj v rámci odvolacieho konania; konkrétne uznesenia krajského súdu č. k. 23 Tos 108/2022 z 10. novembra 2022 (naposledy predchádzalo rozhodovaniu okresného súdu z 24. februára 2023, pozn.). Z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom sa podľa názoru krajského súdu správne v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekonalo, keďže z obsahu vznesených námietok bolo zrejmé, že tieto boli založené na iných dôvodoch ako prezumovaných § 31 Trestného poriadku. Vo vzťahu k námietkam k osobe zákonného sudcu konajúceho vo veci samej krajský súd odkázal sťažovateľa na možnosť uplatnenia zákonných procesných prostriedkov (vzhľadom na štádiu trestného konania) v prípade nestotožnenia sa s rozhodnutiami všeobecných súdov na tom-ktorom stupni súdnictva. Poukázal na možnosť vylúčenia zákonného sudcu po pridelení mu veci s konštatovaním, že predmetná zmena musí nastať v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami a pri dodržaní zákonom ustanoveného postupu. Tieto podmienky krajský súd v okolnostiach veci nenašiel. Z napadnutého uznesenia krajského súdu zasa jednoznačne vyplýva, že sa s uznesením okresného súdu z 24. februára 2023 (ktoré odkazovalo na predchádzajúce rozhodnutie o väzbe, pozn.) okrem dvoch formulácií na jeho strane 16 a 18 v celom ďalšom rozsahu stotožnil.

19. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní veci skúmal ústavnú udržateľnosť popísaného spôsobu odôvodnenia pertraktovanej otázky. Pokiaľ okresný súd v časti odôvodnenia poukázal na predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu v dotknutej väzobnej veci, je potrebné uviesť, že odkaz na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe a dôvody v nich uvedené je v zásade možný, pokiaľ z obsahu samotného rozhodnutia súčasne vyplýva dostatočne zrozumiteľný záver, že boli prehodnotené vo vzťahu k aktuálnemu štádiu trestného konania a reflektovali na jeho dovtedajší priebeh a v čase rozhodovania existujúcu dôkaznú situáciu, pričom ich aktuálnosť musí byť primerane vysvetlená individuálne vo vzťahu ku každému obvinenému (I. ÚS 347/2022 publikované v ZNaU pod č. 75/2022). Predmetné závery je podľa názoru ústavného súdu možné aplikovať aj na okolnosti prerokovanej veci. Ak teda okresný súd konštatoval, že zo strany sťažovateľa ide o niekoľkokrát opakovane tvrdené skutočnosti, pričom žiadne nové námietky (v rámci ním uplatnených) nenašiel, je ústavne akceptovateľný poukaz okresného súdu na predchádzajúce väzobné rozhodnutie v dotknutej veci sťažovateľa. Okresný súd totiž zhodnotil existujúci stav námietok, a keďže zistil ich totožnosť s tými, ktoré už sťažovateľ uplatnil, poukázal na predchádzajúce väzobné rozhodnutie, v ktorom sa s nimi odvolací súd už vysporiadal.

20. Ústavný súd dopĺňa, že samotný sťažovateľ v sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu z 24. februára 2023 (o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pozn.) v podstate konštatoval, že nejde o jeho nové námietky, ale o také, ktoré podáva opakovane, keďže sa nestotožňuje s ich predchádzajúcim posúdením: „*Ak som preto v podanej žiadosti o prepustenie uvádzal, že v konaní je porušované moje základné právo na zákonný súd a zákonného sudcu, tak na tomto aj naďalej trvám a tvrdím, že namietaný samosudca sa posúdeniu svojej /ne/zaujatosti v konaní znovu vyhol a to takým istým spôsobom, ako to urobil vo všetkých svojich predchádzajúcich rozhodnutiach. Argumentácia samosudcu, že nejde o nové skutočnosti a tieto boli opakovane uvedené už v mojich predchádzajúcich podaniach, svedčí jednoznačne o tom,*

že ich považujem za mimoriadne dôležité a znovu a opakovane sa dôrazne domáham nielen zákonného posúdenia zaujatosti sudcu, ale aj opakovaného porušenia práva na obhajobu.“

21. Po tom, čo sa ústavný súd oboznámil so znením namietaných rozhodnutí (ktoré z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok), akcentuje, že namietané rozhodnutie krajského súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, posudzuje s prihliadnutím na aktuálne štádium konania. To znamená, že ak sťažovateľ opakovane uvádza obdobné skutočnosti, ktorých preskúmania sa už domáhal (tak ako to tvrdí samotný sťažovateľ, pozn.), ide len o jeho snahu o opätovné (iné) vysporiadanie sa s už posudzovanými námietkami. Zároveň je možné prisvedčiť tvrdeniu súdu, že z namietaných rozhodnutí je zrejmé, že sťažovateľ vo veci konajúcemu sudcovi skutočne vytýka predovšetkým procesný postup v dotknutom konaní. Opakovane zdôrazňujúc, že rozhodnutia prvostupňového a sťažnostného súdu tvoria celok, ústavný súd konštatuje, že nenašiel dôvod považovať napadnuté uznesenie krajského súdu za ústavne neakceptovateľné. Je však potrebné dodať, že krajský súd by mal klásť väčší dôraz na adresnejšiu špecifikáciu svojich záverov, keďže jeho odôvodnenie by malo byť v okolnostiach veci vyčerpávajúcejšie.

22. V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2.2. K tvrdeniu o porušení zásady stíhania len zo zákonných dôvodov:

23. Sťažovateľ namieta neodôvodnenosť napadnutého uznesenia krajského súdu v otázke ním tvrdeného porušenia zásady stíhania len zo zákonných dôvodov. V konkrétnostiach (bez bližšej špecifikácie) spochybňuje zákonnosť prípravného konania a vznesenie obvinenia na základe nezákonne získaných dôkazov.

24. Ústavný súd uvádza, že ide o abstraktné tvrdenia, z ktorých okrem námietky o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu v otázke porušenia zásady stíhania len zo zákonných dôvodov nie je možné vyabstrahovať žiadnu ďalšiu konkrétnu námietku. V rámci materiálnej ochrany práv sťažovateľa pristúpil aspoň k posúdeniu relevancie tvrdenia, ktoré by mohlo mať ústavnoprávny rozmer, a teda tvrdenia o nedostatočnom posúdení otázky dôvodnosti trestného stíhania. V ostatnej časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí z dôvodu, že v súvislosti s ňou absentuje ústavnoprávna argumentácia.

25. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že sudca pri rozhodovaní o väzbe v danom štádiu trestného konania skúma (okrem iného), či má spisom a prípadnými pred súdom tvrdenými skutočnosťami minimálne pri dostatočne rozumnej miere pravdepodobnosti bez zjavných omylov a nesprávností osvedčenú skutočnosť, že existujú dôvody na podozrenie, že stíhaný skutok spáchal obvinený. Túto okolnosť zisťuje na účel rozhodnutia o osobnej slobode obvineného. Nie je preto jeho úlohou nachádzať ultimatívne závery týkajúce sa dôvodnosti trestného stíhania obvineného (napríklad s výnimkou už spomenutých zjavných omylov) alebo uzatvárať, resp. odstraňovať otvorené kolízie či konflikty dôkaznej hodnoty jednotlivých dôkazov. Ak však obvinený adekvátne razantne a dostatočne zrozumiteľne artikuluje svoje výhrady voči dôvodnosti jeho trestného stíhania, pričom táto jeho obrana má rozumnú šancu ovplyvniť jeho postavenie, súd je povinný viesť s obvineným (obhajobou) dialóg a adresne sa s ňou vysporiadať. Ak súd túto podmienku splnenú nemá, musí to rovnako dostatočne vysvetliť. Žiadna z ústavnou akceptovateľných možností

neprípúšťa obranu obvineného ignorovať, prípadne na túto reagovať argumentačnými skratkami v podobe jednoduchej citácie podmienok väzby v zmysle zákona (I. ÚS 184/2023).

26. Ústavný súd z hľadiska podmienky väzby týkajúcej sa dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom môže len posúdiť, či sa krajský súd dostatočne vysporiadal s námietkami sťažovateľa. Z hľadiska ústavného prieskumu je významné, či krajský súd logicky a presvedčivo odôvodnil predpoklady dôvodnosti podozrenia.

27. Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd po preskúmaní spisového materiálu nedospel k záveru o absencii dôvodného podozrenia zo spáchania skutkov, pre ktoré bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie. Podľa jeho názoru dovtedy zabezpečené dôkazy totiž svedčia o existencii dvoch verzií skutku, ktoré sú prezentované poškodenou a sťažovateľom. Existencia ostatných dôkazov v spojení s uvedenou skutočnosťou však nedovoľuje dospieť k jednoznačnému záveru o tom, ktorá z predmetných verzií je vylúčená. Krajský súd pritom správne konštatoval, že nie je oprávnený riešiť predmetnú otázku s konečnou platnosťou. V danom štádiu trestného konania sa teda nestotožnil so sťažovateľovou argumentáciou o vedení trestného stíhania bez zákonného dôvodu.

28. Ústavný súd akcentuje, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného. V rámci rozhodovania o väzbe nie je ani úlohou súdov s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy a uzatvárať právnu kvalifikáciu stíhaných skutkov, pretože takéto hodnotenie je vyhradené až rozhodovaniu vo veci samej, ktoré nasleduje po vykonaní celého dokazovania v súlade so zásadou bezprostrednosti a ústnosti po podaní obžaloby, pričom rozhodovanie o väzbe sa odohráva iba v rovine pravdepodobnosti, a nie istoty, čo sa týka dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak obvinený/obžalovaný nebude držaný vo väzbe (m. m. I. ÚS 314/2021).

29. Vzhľadom na spôsob sťažovateľom uplatnených námietok a s prihliadnutím na popísané skutočnosti (najmä bod 25 až 28 tohto uznesenia, pozn.) ústavný súd konštatuje ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v časti o dôvodnosti trestného stíhania. Nenašiel tak medzi napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, a obsahom namietaných práv takú príčinnú súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa preto odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2.3. K ostatným námietkam sťažovateľa:

K tvrdeniu o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu v súvislosti s prezumpciou nevinoty:

30. Sťažovateľ namieta tvrdenie krajského súdu o porušení prezumpcie nevinoty, ktoré podľa jeho názoru ďalej nerozvinul a z uvedeného pochybenia nevyvodil žiadne konzekvencie, ako ani neposúdil, či je spôsobilé spochybniť nezávislosť a nestrannosť konajúceho sudcu okresného súdu. Ústavný súd akcentuje, že sťažovateľ v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite ústavnej sťažnosti síce namieta porušenie práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, avšak svoju argumentáciu neprepojil s namietaním porušením práva na prezumpciu nevinoty. Uvedené by *ipso facto* predstavovalo dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona

o ústavnom súde. Napriek uvedenému sa ústavný súd rozhodol v tejto časti poskytnúť sťažovateľovi odpovede na ním nastolené otázky v rozsahu, ako je ďalej uvedené.

31. Princíp prezumpcie nevinny je porušený najmä akýmkoľvek súdnym rozhodnutím, ktoré vyjadruje presvedčenie, že určitá osoba je vinná z trestného činu bez toho, aby jej vina bola preukázaná zákonným spôsobom. Za porušenie princípu prezumpcie nevinny treba považovať, ak súd dáva verejne najavo, že zastáva názor, že osoba je páchatelom a považuje ho za vopred odsúdeného (m. m. III. ÚS 410/08).

32. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v tejto súvislosti zdôrazňuje, že treba robiť rozdiel medzi výrokmí, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmí, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo bezchybné („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných ESLP (pozri napr. rozsudky Lutz v. Nemecko z 25. 8. 1987, Englert v. Nemecko z 25. 8. 1987, Leutscher v. Holandsko z 26. 3. 1996).

33. Krajský súd považoval za tvrdenia, ktoré sú v rozpore so zásadou prezumpcie nevinny, nasledujúce formulácie okresného súdu: *«skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, tento má znaky zločinu»* (s. 16 napadnutého uznesenia okresného súdu) a *«je zrejmé, že obžalovaný sa voči poškodenej pred vzatím do väzby dlhšiu dobu správal násilným spôsobom»* (s. 18 napadnutého uznesenia okresného súdu). V nadväznosti naň vyhodnotil, že tieto nič nemenia na správnosti záveru o existencii dôvodného podozrenia sťažovateľa zo spáchania skutkov, pre ktoré bola proti nemu podaná obžaloba.

34. Ústavný súd sa s uvedeným posúdením krajským súdom nestotožňuje. Vo vzťahu k prvej formulácii [*«skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, tento má znaky zločinu»*] (s. 16 napadnutého uznesenia okresného súdu) je jednoznačne zrejmé, že krajský súd „vytrhol“ predmetnú časť z jej celku (kontextu), keďže citovanej formulácii predchádzala časť vety: *„...dospel samosudca k záveru, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie bol spáchaný, tento má znaky zločinu...“*. Je teda evidentné, že predmetné tvrdenie okresného súdu (s dôrazom na výraz „nasvedčujú“, ktorý zjavne obsahovo manifestuje skutočnosť, že otázka viny nebola pri hodnotení dôvodnosti trestného stíhania zo strany súdu ešte uzatvorená) nemôže zakladať konanie v rozpore so zásadou prezumpcie nevinny, ako to konštatoval krajský súd. Predmetná formulácia okresného súdu navyše zároveň zodpovedá zákonnému zneniu (časti prvej vety) § 71 Trestného poriadku.

35. Pokiaľ ide o druhú formuláciu [*«je zrejmé, že obžalovaný sa voči poškodenej pred vzatím do väzby dlhšiu dobu správal násilným spôsobom»*] (s. 18 napadnutého uznesenia okresného súdu), ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na fakt, že takéto znenie časti odôvodnenia uznesenia môže izolovane vyvolávať u nezávislého pozorovateľa pochybnosti vo vzťahu k dôslednému rešpektovaniu prezumpcie nevinny pri rozhodovaní o väzbe, na druhej strane je však potrebné konštatovať, že na účel komplexného posúdenia tejto okolnosti je potrebné prihliadať na rozhodnutie ako celok, minimálne v referenčnej argumentačnej pasáži. Nie je preto adekvátne odlúčiť jednu vetu z napadnutého uznesenia okresného súdu a ponechať bez povšimnutia jeho zostávajúci obsah a tiež samotný kontext. Je síce opodstatnené trvať na tom, aby príslušné úradné osoby pristupovali vo svojich rozhodnutiach osobitne uvážlivo a opatrne k prejavovaniu rešpektu vo vzťahu k prezumpcii nevinny konkrétneho obvineného/obžalovaného, avšak až kontext

namietaného rozhodnutia, resp. postupu umožní v okolnostiach prerokúvaných vecí urobiť holistický záver o eventuálnom zásahu do zásady prezumpcie neviny. Mohlo by sa tak stať napríklad vtedy, ak by sa nevhodné výroky v podstate rovnali vysloveniu viny trestne stíhanej osoby, najmä pokiaľ by podnietili verejnosť uveriť, že trestné stíhaná osoba je vinná, a prejudikovali by hodnotenie faktov kompetentným súdom (III. ÚS 116/01). Tomu však musí zodpovedať ich razancia a príkrosť, ktorá svojou intenzitou ide za horizont povinnosti všeobecného súdu v trestnom konaní adekvátnou argumentačnou a dôkaznou bázou odôvodniť opodstatnenosť vydania svojho rozhodnutia v príslušnom štádiu trestného konania. Toto sa však v prípade okresného súdu nestalo.

36. Dotknuté tvrdenie nie je „nezávadné“, avšak v kontexte všetkých skutočností uvedených okresným súdom na s. 17 a 18 (na viacerých jeho miestach) je z nich ako celku zrejmé, že príslušný súd artikuluje vo vzťahu k sťažovateľovi dôvodné podozrenie zo spáchania skutkov, pre ktoré bola na sťažovateľa podaná obžaloba, a dôkazný stav v neprospech sťažovateľa tak príslušný súd neuzatvára. Práve bezprostredný kontext namietanej časti uznesenia okresného súdu tak vo výsledku oslabuje intenzitu už zmienenej použitej formulácie na podústavnú úroveň. Námietky sťažovateľa prezentované vo vzťahu k porušeniu prezumpcie neviny tak ústavný súd považuje za zjavne neopodstatnené.

37. V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol aj túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K tvrdeniu o nesprávnom vyjadrení o odsúdení sťažovateľa:

38. Ústavný súd sa napokon zaoberal aj ostatnou námietskou sťažovateľa týkajúcou sa nasledujúceho vyjadrenia krajského súdu: „*Možno preto súhlasiť zo závermi okresného súdu, že doposiaľ zadovážené dôkazy odôvodňujú trestné stíhanie obžalovaného, ktoré viedlo k jeho neprávoplatnému odsúdeniu.*“ V zmysle argumentácie sťažovateľa k jeho odsúdeniu nedošlo, a teda je podľa jeho názoru otázne, či sa krajský súd riadne venoval preskúmaniu dotknutej väzobnej veci sťažovateľa, pokiaľ v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol tento nesprávny údaj.

39. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti a jej príloh konštatuje, že v nich obdobne nenašiel zmienku o odsúdení sťažovateľa (do času rozhodovania krajského súdu, pozn.) či špecifikáciu, o aké neprávoplatné odsúdenie by malo ísť. Je teda nutné prisvedčiť jeho argumentácii o tom, že ide o pochybenie krajského súdu v rozsahu, v ktorom v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol (nešpecifikoval) tento údaj. Ústavný súd sa ďalej zaoberal tým, či sťažovateľom vytýkaný nedostatok dosahuje takú intenzitu, na základe ktorej by mohol ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti vyhovieť.

40. Ako už bolo poznamenané, pri predbežnom prerokúvaní vecí je potrebné zaoberať sa napadnutým uznesením krajského súdu v celom jeho kontexte (bod 35 tohto uznesenia, pozn.). Ústavný súd z jeho znenia zistil, že krajský súd na jednej strane poukázal na neprávoplatné odsúdenie sťažovateľa, no na strane druhej s poukazom na obsah súdneho spisu popísal, že dovtedy zabezpečené dôkazy svedčia o existencii dvoch verzií skutku, z ktorých jednu prezentuje sťažovateľ a druhú poškodená. Vyjadril názor, že vzhľadom na aktuálne štádium trestného konania dôkazná situácia neumožňuje dospieť k jednoznačnému záveru o tom, že by bola verzia poškodenej

vylúčená. Rovnako poukázal na ustálenú súdnu prax, v zmysle ktorej existenciu takýchto viacerých verzií nie je oprávnený s konečnou platnosťou riešiť ako súd rozhodujúci o jeho väzbe.

41. Z odôvodnenia krajského súdu je teda zrejmé tvrdenie o neprávoplatnom odsúdení sťažovateľa, no zároveň aj tvrdenie o stále (v tom čase) prebiehajúcom trestnom konaní a dokazovaní, ktoré nevyhodnocuje všeobecný súd rozhodujúci o väzbe, ale bude predmetom posúdenia po celkovom vykonaní dokazovania. Ide teda o tvrdenia, ktoré sa vzájomne vylučujú, a teda je z nich podľa názoru ústavného súdu zrejmé, že v prípade vyjadrenia o neprávoplatnom odsúdení ide o „nešťastné“ (nešpecifikované) vyjadrenie krajského súdu, ktoré ústavný súd považuje za pochybenie, no v celom kontexte napadnutého uznesenia krajského súdu ho nepovažuje za také, v dôsledku ktorého by bolo možné prisvedčiť sťažovateľovej námietke o nedostatočnom oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a preskúmaním jeho väzobnej trestnej veci (na inom mieste totiž vyčerpávajúco opisuje v tom čase aktuálny skutkový a právny stav).

42. Ústavný súd odmietol aj túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2.4. K namietanému porušeniu práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru:

43. Čl. 5 ods. 1 dohovoru obsahuje katalóg viacerých konkrétnych spôsobov zásahu orgánu verejnej moci [pod písm. a) až f)] do osobnej slobody fyzickej osoby. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti nešpecifikoval, v rozpore s ktorým konkrétnym z nich mal krajský súd v jeho veci postupovať, a tak nedovolené zasiahnuť do jeho osobnej slobody. V obsahu odôvodnenia ústavnej sťažnosti uvádza, že ide o namietanie čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, ktoré je tiež neopodstatneným, pretože z jeho znenia jednoznačne vyplýva, že tento sa *ratione materiae* vzťahuje na (prvotné) vzatie do väzby, t. j. na uvalenie väzby. Procesné pravidlá týkajúce sa skúmania dôvodnosti ďalšieho trvania väzby (pokračovania) sú ako *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (m. m. I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07, I. ÚS 95/2021). Pretože konanie a napadnuté uznesenie krajského súdu sa týkalo rozhodovania o ďalšom pokračovaní väzby (rozhodovalo sa o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu), ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

44. Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti nepripojil splnomocnenie pre advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, a to aj napriek skutočnosti, že predloženie splnomocnenia je povinnosťou vyplývajúcou z § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Splnomocnenie podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde je osobitnou listinou preukazujúcou oprávnenosť advokáta vykonávať procesné úkony v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za navrhovateľa ako účastníka konania. V nadväznosti na výsledok konania ústavný súd nepristúpil v danej veci k odstraňovaniu uvedeného nedostatku. Predmetný postup zvolil z dôvodu procesnej ekonómie, keďže ani jeho prípadné odstránenie by podľa názoru ústavného súdu už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o tejto ústavnej sťažnosti, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

45. Ústavný súd pre komplexnosť do budúcna upozorňuje sťažovateľa na zvolený neprimeraný spôsob jeho komunikácie v úradnom styku, t. j. jazyk, akým komunikuje všeobecným súdom, ako aj ústavnému súdu svoje výhrady. Dovoľuje si upriamiť jeho pozornosť na to, že podľa judikatúry ESLP „V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3

dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých faktoch, a rovnako ak používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk.“ (Řehák v. Česká republika, No. 67208/01, rozhodnutie z 18. mája 2004, III. ÚS 52/06). Ústavný súd už tiež vyslovil, že v prípade hrubo neslušného alebo urážlivého obsahu návrhu môže byť tento návrh odmietnutý pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, pokiaľ záujmy ochrany ústavnosti nevyžadujú iný postup (m. m. III. ÚS 52/06, III. ÚS 26/07, III. ÚS 281/2015).

46. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

**Jana Baricová
predsedníčka senátu**